

részeről Hentzi védte. Rövid háromheti ostrom után magyar nemzeti zászló lengett Budavár ormán is. Az ostrom alatt Hentzi is elesett. A honvédek egy-két hónap alatt megtisztították az országot ellenségeinktől. Ekkor a tehetetlen ellenség az oroszoktól kért segítséget a nemzet elnyomására.

A tengernyi erővel szemben a magára maradt magyar küzdeleme reménytelen volt.

Kerekgyártó Árpád.

1848 március 15

A magyar nemzet szabadsága e naptól kezdődik. Március 15-én reggel a fővárosi fiatalság egybegyülekezett. Ekkor Jókai Mór felhívást olvasott föl barátaihoz. Szabadságot, egyenlőséget és testvérséget kívánt a nemzet nevében.

E felhívást mennydörgő helyesléssel fogadta a nép s ki nyilatkozott, hogy azt saját nyilatkozata képpen fogadja el.

Ekkor Petőfi Sándor lépett föl s elszavalta a „*Nemzeti dal*”-t a nép előtt:

Talpra magyar, hí a haza!
Itt az idő, most vagy soha!
Rabok legyünk vagy szabadok?
Ez a kérdés, vá'asszatok!
A magyarok Istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

A vers utolsó sorait dörögve esküdte utána a nép s innentől ment egyenesen az egyetemi ifjúsággal egyesülni.

Elhatározták, hogy a nép a felhívás első pontját, a sajtószabadságot, saját hatalmánál fogva életbelépteti. Ezt meg is tette és a felhívást s Petőfi Nemzeti dalát hivatalos könyvvizsgálat nélkül kinyomatták. Az iratok néhány példányt múva a gyorsajtó alól ezrével kerültek ki. A példányokat egész délig osztogatták a szakadó eső ellenére szüntelenül gyülekező közönségnek. Eközben többen kezdtek szónokolni a néphez.

Délután a Múzeum-téren összegyűlt nép elhatározta, hogy a városházára megy s ott a városi tanácsot az egyesülésre s kívánatai aláírására felszólítja. A felhívást a tanács elírta és az ablakon át a népnek felmutatta. E pontokat minden utca szögletére kiragasztották.

E nap délutánján a színházban e nap örömeire teljes ki világitás me lett a betiltott Bánk bánt adták elő. A színházban a közönség színe-java volt jelen ünnepi arcokkal és ünnepi ruhában. A nemzeti kokárda volt minden férfi, minden nő kab-lára feltűzve. A színházat mindenki számára ingyen megnyitották.

Másnap este a két testvérváros ki volt világitva, az utcákon lelkesült néptömeg forrongott, harsogtatva: „Éljen a ma-

gyar szabadság!" E három szót hallani minden ajakról, minden utcán. A zászlókon is ez van kifestve.

De még ezután beletelt egy egész hónap, míg a bécsi udvar habozott, hogy a nemzet kívánságait teljesítse-e.

Végre a király engedett a nemzet kívánságainak s kinevezte az első felelős magyar minisztériumot.

Ezen első felelős kormány tagjai voltak:

gróf Batthyány Lajos miniszterelnök, Kossuth Lajos pénzügyminiszter, Mészáros Lázár hadügyminiszter, Szemere Bertalan belügyminiszter, gróf Széchenyi István közlekedésminiszter, Deák Ferenc igazságügy miniszter, herceg Esterházy Pál külügyminiszter.

István nádor főherceget pedig teljes hatalmú királyi helytartóvá nevezte ki a király. Ezzel véget ért egy sokszázados korszak.

A pozsonyi országgyűlést V. Ferdinánd király személyesen zárta be, magyar szavakat hangoztatva a trónról, s midőn a pozsonyi országgyűlés kapuja bezáródott, az egész óvilág záródott be mögötte.

Jókai Mór.

1848 március 15

(Egy tanuló olvassa fel.)

1848 március hó 15-én (szerdai nap volt) még alig pitymallott, az ifjúság máris gyülekezni kezdett a Pilvaxba. Komor, nyirkos, hideg idő volt. A látóhatárt szürke fellegek borították. A lombfakasztó tavasznak még semmi nyoma. Havas eső esett, mely nyomban loespoccsá olvadt. De az ifjakat ez a rossz időjárás nem tartotta vissza a cselekvésben. Egymásután érkeztek meg: Vasvári, Jókai, Bulyovszky, Irinyi, Petőfi, Irányi Dániel, Vajda János, Nyári Albert báró, Vidacs, Sükei Károly stb. Degré Alajos vidéki tartózkodásából épp március 15-én reggel érkezett a fővárosba, s meghallván, mi történik, egyenesen idesietett. Reggel hat órakor a vezetők legnagyobb része már mind együtt van. Bulyovszky, Jókai, Petőfi és Vasvár még egyszer átnézik a 12 pontot, aztán egy másolatát az Üri- és a Kígyó-utca sarkára függesztik.

Amint az utca élénkülni kezd, a járókelők kíváncsian álltak meg a plakát előtt: olvasni kezdték. Sükei Károly odamegy és hangos szóval magyarázza az egyes pontokat. Egy titkos rendőr, a dadogva kiabáló Sükeit eszelősnek tartván, be akarja kísélni; a közönség azonban, mely egyre szaporodik, elúzi a detektívet. Sokan elmulasztják teendőiket és a tömeghez csatlakoznak, mert híre fut, hogy az ifjúság valami nagy dologra készül.

Ezalatt bent a kávéházban mozgalmas élet keletkezik. A kíváncsi közönség csakhamar megtölti az egész helyiséget. Az épület előtt is csoportosulás keletkezik.

Jókai Mór most feláll egy asztalra és lelkesítő beszéd